

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 6.

V Ljubljani, v soboto 9. februarja 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od ure 3—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

„Kako strašna slepota je človeka!“

(Prešeren.)

Dunajski „Slovenijani“ so niso nikdar odlikovali s posebno trdnimi krščanskimi nazori. Nič čudnega! Kakršne šole, taka mladina! Ker liberalni profesorji mladeniče svedrilo nekoliko po svoje, ni čudo, da postanejo nam podobni tudi učenci. To je stara reč.

Nekaj novega pa kažejo oni vseučiliščniki, ki so začeli na Dunaju izdajati list „Jug“. Pristno liberalno opičarstvo, katero uče pisatelji tega lista, hočejo pokrivati s hinavsko vernostjo in sovraštvo do duhovnov z narodno miroljubnostjo. To se nam pa ravno najbolj gabi. V 2. številki „Juga“ stoji na prvem mestu članek, katerega sta podpisala Ive Dragovan in Rade Grabrijan. Naslov sta mu dala: „Pax vobiscum!“ Z živimi bojami, posnetimi iz našega lista, člančarja rišeta nesrečo, ki je zadela Slovence vsled bratomornega boja v domovini. Pravita, da so vsled tega boja vzvišene kulturne ideje izgubile (!) zasluženost čast in spoštovanje, da je naš narod demoraliziran, da propada na zunanje kot ud človeške družbe ter da izgubiva na številu, zemlji in blagostanju. Vprašata se pisatelja nato, če naj Slovenci še bijemo ta „kulturni boj“. Presenetiti mora vsakega že odgovor na to vprašanje. Zahtevata namreč člankarja, da naj se boj samo prekine. Vsak pameten človek bi rekel: Čemu samo prekine za nekaj časa, čemu naj ne neha za vselej, če nam toliko škoduje! Hm, še nismo dozoreli, kaj ne?

Še bolj nas osupne njun odgovor na vprašanje: Kdo je bolj kriv boja: ali pisatelj brošure „Izgubljeni Bog“, ali „dušni pastir, ki popoldan s predpasnikom prelija petijot v kakem konumu, tehta moko in zavija z umazanimi rokami smolo v umazan papir ter pozno v noč preštevata denarce, ko drugi pošteni ljudje spijo, in ki prosi stare petične možičke in ženice, naj dajo spraviti v „kaso“ tisto, kar je cesarjevega,

in leta od vasi do vasi, nabirajoč volilne listke, da postane gospod v kraljestvu, ki je od tega sveta.“ V tem smislu dobi duhovni pastir celo kopico gorkih na svoj grešni hrbet, poleg njega se pa postavlja pisatelj „Izgubljenega Boga“, kakor nedolžno jagnje. Tako je pravicoljublje „Jugovcev“. Celó to sta pisatelja pozabila, da je ono krotko jagnje nekdanj kazalo pasje zobe motranjskim oderuhom.

„Kako strašna slepota je človeka!“ Ta ki hoče nesebično pomagati od tujih in domačih oderuhov izsesanemu, ubogemu ljudstvu iz bede, naj bo grešnik, oni, ki drži z oderuhi in jih organizuje, je nedolžnik! Ko bi podobne nazore razvijal kak židovski cmokavz, oprostili bi mu, a da se naši, iz bednega naroda izišli in bedo trpeči mladeniči nasrkajo takih nazorov, to je neumljivo, to najbolj kaže, da je naš narod demoraliziran že v mladini. Za Boga! Koliko pa ima duhoven dobička, če mora zavijati smolo in koliko je že padlo v njegov žep, če je že res katerikrat tehtal moko? Ali ni delal tega vedno le iz najčistejšega rodoljublja?

Kako se drznejo tedaj mladeniči, katerih bi se lahko še nekoliko držala idealnost, sramotiti človeka, ki želi koristiti ljudstvu in je vabi, da naj prihranjene novce deva v hranilnico? Za slovo hočejo biti vneti „Jugovci“, pa prihajajo s takim kvedrom! Res, strašna slepota je človeka!

Mi nikdar nismo bili posebni prijatelji konsumov in smo že jasno povedali, kje so konsumi potrebni. Kar skraja pač vseh konsumov obsoditi ne moremo, kakor jih tudi nasprotniki ne obsojajo. Mokraška konsumna društva in uradniško po večini liberalno konsumno društvo v Ljubljani imajo pred mladimi in starimi kulturnimi bevskači lepo mir. Zakaj? Da ves strašni boj liberalcev proti duhovnom divja samo zaradi tega, ker je nedostojno, da si kak duhoven z moko roke opravi, to vam bo verjel otrok, ki je bil včeraj rojen, odrašččen človek je vsak prepričan, da se pod to bedasto trditvijo

skriva nekaj grdega. In zakaj bi duhoven ne smel pomagati siromaškemu ljudstvu do boljšega blagostanja in gospodarskega napredka, ne vemo.

Izvirni dopisi.

Kranj, dne 7. februarja. Dopisnik „Gorenjčev“ je čutil potrebo narediti bilanco triletnega uspešnega delovanja našega obč. zastopa. Začne jo s tem, da po stari navadi zabavlja na gotove osebe, ki mu, kakor prizna sam, leže v želodcu. V svesti si je, da je izgubil popolnoma zaupanje javnega mnjenja, in to ga bega. Pribrojil si je bilanco po svoji meri in skrbno gledal na to, da svoje zasluge postavi v kar najboljšo luč. Ali pozabil je, da te zasluge ne prenesó svetlobe. V svoji navdušenosti je uglasbil cel slavospev na 27letno delovanje našega župana. Če župan nekaj prostega časa žrtvuje za občino, je to le njegova dolžnost, ker je to dostojanstvo prevzel, nikakor pa ne zasluga. Če je on skrbno na to delal, da je ohranilo mesto 27 let neizpremenjeno lice, je obvaroval svojo lekarno vsake konkurence. Posluhuje se obrabljenega orožja, da bo župan odstopil, to pa nas ni čisto nič iznenadilo, ker je mož imel že večkrat to srečno misel. Zadnjikrat se je govorilo o tem meseca avgusta m. l. Dobro se spominjamo, kakšno veselje je zavladalo v vašem taboru, ker je bil že imenovan njegov naslednik. Saj ga smatrate kot oviro, ki vas zadržuje v uspešnem delovanju.

Pišete: da imate veljavna in neveljavna pooblastila (12 volilk) skrbno spravljena! Naštetje nam vendar imena teh 12 volilk, da bomo vedeli, če je med njimi tudi tisto, v katerem smo bili obveščeni, da se je raztrgalo.

Za vaše nepristransko postopanje pa služi še sledeči slučaj. Leta 1898. prodajala je občina na javni dražbi svet ob Savi in § 7 št. 2 njenih pogojev se je glasil: Da vzdržuje Ciril Pirc ob parcu št. 409/I čez ondi tekoči mlinski potok, malo brv in drogeve, potrebno za namakanje

O modernem zvezdoznanstvu.

V „Kat. domu“ govoril G.

Malokatera veda se je razvijala tako počasi, kakor zvezdoznanstvo. Od leta 1500. pred Kr. do leta 1500. po Kr., torej celih 3000 let, ni zvezdoslovje prav za prav nič napredovalo. Kar so vedeli o zvezdah stari Babilonci in Egipčani, to so znali Grki, Rimci, Arabci in srednjeveški evropski narodi, mnogo več pa ne. Na vsak način je čudno, da so bili v pradobi človeštva narodi tako izobraženi, da so si ustvarili zvezdoslovno vedo; poznejši narodi Grki, Rimci itd. pa niso imeli toliko duševne moči, da bi se bili o zvezdah kaj več naučili, kakor so znali Egipčani in Babilonci petnajst sto let pr. Kr. Kaj je temu vzrok, je težko povedati. Človek bi skoro dejal, da so Egipčani in Babilonci morali imeti še mnogo ostankov one učenosti, katero je Adam prinesel iz raja, kjer je bil Bog njegov učitelj. Davno pred Kristusom so namreč hodili modrijani iz vsega tedaj znanega sveta v Egipt se učiti; toda tuji modrijani so morali svojim egipčevskim učiteljem obljubiti, da tako imenovanih skrivnih egipčevskih nauk ne bodo dalje širili, vsaj ne v tej obliki, v kateri so jih

izvedeli v Egiptu. Veliko teh skrivnih naukov egipčevski učenjaki še celo lastnemu egipčevskemu ljudstvu niso hoteli razodeti, tako n. pr. nauk, da je le en Bog. Kakor piše Anglež Wilkinson, se vidi iz hijeroglifov, da so egipčevski modri v skrivnih naukih učili, da je le en Bog; ljudstvo so pa pustili, da je po božje častilo vole, ptiče, mačke in druge živali.

Egipčevsko zvezdoslovje je najbrže izviralo iz te skrivne vede. Tudi Babilonci so se skoro gotovo zvezdoslovja naučili od Egipčanov; saj so bili Babilonci dolgo časa celo podložniki velike egipčevske države, ki je za kralja Sesostrisa segala od Donave in Dona do ekvatorja in od Italije do veletoka Gangesa v daljni Indiji.

Če hočemo govoriti o modernem zvezdoznanstvu, se moramo ozreti na egipčevsko zvezdoznanstvo, ki se je ohranilo skoro neizpremenjeno do 16. stoletja. (To zvezdoslovje bomo zaradi jasnosti imenovali staro zvezdoznanstvo.) Šele če se nekoliko seznanimo z zvezdoslovno vedo starega in srednjega veka, moremo razumeti velikanski napredek, ki ga je storila ta veda v novem veku.

Pri starem zvezdoznanstvu so značilne štiri stvari: 1. V starih časih je zvezdoznanstvo

bilo brez pomočkov. Daljnogledov še ni bilo; zvezdoslovec je videl na nebu samo to, kar mu je pokazalo prosto oko; to pa je jako malo, če pomislimo, kako dandanes velikanski daljnogledi kar nove svetove odpirajo zvezdoslovcem. 2. V starih časih zvezdoslovci niso znali računati oddaljenosti posameznih zvezd, sploh narave zvezd niso poznali. V starem in srednjem veku se je splošno mislilo, da zvezde, solnce in mesec niso trdna telesa, ampak da so sestavljena iz ognja in zraka. 3. O gibanju zemlje, solca, lune in zvezd so imeli v davnih časih popolnoma napačne pojme. Mislili so, da je naša zemlja stalna, in da se vse drugo suče okrog nje. 4. Starega zvezdoslovja se je držalo silno veliko vraž. Skoro vsi zvezdoslovci so se v tistih časih pečali tudi z astrologijo, t. j. iz zvezd so napovedovali prihodnje reči. Še celo veliki Kepler je za svojega bivanja v Gradcu večkrat plemenitašem prerokoval iz zvezd. Še cer je Kepler sam vedel, da na tej stvari ni nič, vendar se duhu časa ni ubranil.

Ta čveterni značaj je ohranilo zvezdoznanstvo do 16. veka, astrologija pa je bila še celo v 17. stoletju marsikje v veliki časti. V 16. stoletju se je začel preporod zvezdoslovne vede. Od

in izpiranje tkanine in drugega barvarskega blaga ter opira isto na napominano parcelo dalje, da imenovanec ravno tam suši omenjeno blago. Ko pa je ta svet kupil g. Pavšlar in se je delala kupna pogodba se je glasila dotična točka tako: Da dovoli g. C. Pircu posestniku v Kranju še za naprej za vse čase a) pravico pešpoti po svoji parc. št. 409/3 ob mlinskem potoku p. št. 403 in sicer v dolžini od Čirčiške ceste p. št. 992 do ob potoku nahajajočih se zatvornic, b) pravico vzdrževanja male brvi in drogov čez mlinski potok p. št. 403, kateri so mu potrebni za namakanje in izpiranje tkanine ter drugega barvarskega blaga in katere opira na njegovo parc. št. 409/3 c, da sme ravno tam polagati omenjeno blago in da ima prost dostop in dovoz k brvi. Kupec tega seveda ni hotel potrditi, opiraje se na izjavo svojega zastopnika, ki se glasi: Občina kot prodajalka nima pravice zahtevati, da bi g. Pircu kaj dovolil ali kakšno pravico odstopil, temveč se ima v pogodbi le določiti, kako je bil dotični svet do sedaj obremenjen. Ko je zastopnik občine poslal drugo pogodbo, se še vedno ni glasila tako, kakor je v pogojih navedeno. Kupec jo je zopet vrnil in še le v tretje je bila dotična točka enaka pogojem. Tako nepristransko ravnanje prepuščamo slav. občinstvu v razsodbo. Gosp. Pirc si je torej hotel prisvojiti pravice, in to za vse čase, gotovo je menil, da je neumrjoč!

Dopisnik nas dalje obvešča o trudapolnem delu obč. mož za vodovod iz Kokre. Pred tremi leti se je predložil Hraskyjev načrt, ki je „najcenejši“, ker velja le 720.000 kron. Drugi strokovnjaki trdijo, da bi veljal najmanj milijon kron. Da bi se ljudje ne prestrašili, se je z namenom vse pre nizko računalo. Wagenführer vam je naredil podrobne načrte za 560.000 kron; ali vam je tudi jamčil da tvrdka prevzame izpeljavo za to ceno? S tem bi vi vodovod bolj pospešili, kakor pa s 25%, ki vam jih je vbljubila dežela pod pogojem, da vam jih da, kadar vam melioracijski zaklad odšteje 50%. A o tem sami pravite, da je prazen.

Čemšenikarjevo posestvo ste kupili in tudi vse mline, ki so na tej vodi? Smelo torej trdimo, da, če ste imeli 51 sej, imate jih še lahko 500, pa bo rezultat še vedno 0.

Obžalujemo vas, da ste na svoje onemogle rame naložili tako breme, ki vas bo popolnoma potrla.

Kot spretnega agitatorja se je pokazal dopisnik v točki glede gosp. Fran Omerse. Zares jeklen značaj mora imeti g. Omerse, če ga ne bodo premetili čarobni glasovi tega novodobnega Orfeja. Kakor nesrečni ljubljene trdovratno izvoljenko, kličete ga nazaj v izgubljeni raj! Sedaj, ko mu niste mogli vzeti virilnega glasu, skušate ga pridobiti na omenjeni način, ker se bližajo — obč. volitve. Pravite, da mu je župan sam prigovarjal, naj rekurira. Ko bi bil župan slutil, da g. O. na Dunaju sijajno prodre, bi mu go-

tovo tega ne bil prigovarjal. Še danes nas smeh sili, če se spominjamo na vaše dolge obraze ko je bil rešen ta rekurz.

Virilni glas gosp. O. vam ni več na potu, ampak le § 17., ki jamči vsem davkoplačevalcem, kateri plačajo 200 K realnega davka, virilni glas. Vprašamo: ali je sedanji mestni zastop še to, kar bi imel biti, ali se je izpremenil v agitacijski klub? Tako izpolnjuje svoje dolžnosti, brani pravice meščanov! Mesto da bi nam kaj pridobil, hoče nam vzeti še to, kar imamo in hujska še sl. dež. zbor, da bi nam vzel še te pravice, ki nam jih sam ne more. Ali meščani, ki plačajo 200 kron realnega davka niso vredni sedeti v vrstah? Ali ne razumejo več gospodarstva kakor vi? Zakaj se bojite virilistov, saj imate celo mesto za seboj?! Pošteni meščani nimajo vzroka se jih bati. Ali ni dosti, da vsled svojega pristranskega postopanja jemljete zaslužek obrtnikom, sedaj hočete še meščanom vzeti njih postavne pravice!

Mesčani, občinske volitve se bližajo, na vas je ležeče, da se stori konec takemu postopanju, ki ni samo krivično, ampak vam škoduje tudi na premoženju!

Metlika, 7. svečana. Na Svečnico je priredila tukajšnja „Čitalnica“ svojo običajno veselico. Zanimanje zanjo ni bilo ravno veliko. Plesalk je bilo pač dovolj, plesalcev pa bolj piko število. In tako je prišlo, da so se morale zadovoljiti plesalke ne samo z onimi, ki so bili oblečeni v frake in obuti v lakirane črevlje, marveč tudi s takimi, ki so obiskali ples v blatnih škornjih. Vsakemu, ki motri metliške razmere mirno, ni to seveda nič čudnega. Proti jutru pa je neki tekla kri po dvorani. Imena teh junakov hočemo mi danes še zamolčati, ker upamo, da sigurno ne bodeta zamudila zgovorni notar Janko Globočnik ali nadučitelj Valentin Burnik kot dopisovalca „Sl. Naroda“ iz Metlike lepe prilike, da ne bi poročala v zgodovini metliške „Čitalnice“ velevažnega dogodka v širni svet. O tisočkrat blažena „inteligenca“!

Ker se je torej izvršila bolj klaverno ta veselica, zaradi tega pa hočejo menda na pustni torek popoldne to nekateri popraviti. Priprave za to so že v polnem tiru. Pravijo, da bodo oblegale letos pustne šeme „Podrtijo“. Čuje se tudi, da bode tudi letos pred mestno hišo tak pozdrav, kakršnega so dobile lani. Po dokončanem delu se namerava obiskati na novo otvorjeni žganjetoč gosp. Skušeka, kjer jih bodeta pozdravila — kakor je govorica — dva doktorja in sicer prvi v vezani, drugi v nevezani besedi.

Iz Logatca, 7. februarja. (Odkrita beseda našim liberalcem.) Ni je na svetu bolj žalostne prikazni, kakor je pa človek, ki si veliko domišlja, v resnici pa ni drugega, kakor prava napihnjena žaba, katera takoj v mlakužo skoči in se zarije v blato, kakor hitro se ji približaš. Take borne, monstrozne stvari so logaški do-

pisniki „Slov. Naroda“. Vedno govore o težavah, s katerimi „skuje“ v potu svojega obraza kdo kak dopis za „Slovenca“, a pri tem dotičniki pozabijo popolnoma, da pri njih samih že niso več samo težave, ko „gruntajo“ svoje spakarije in budalosti, da se marveč v njihovem sračjem gnezdu — saj to so njihovi duševni pohabljeni proizvodi — zrcali v vsi nagoti in jasnosti absolutna njihova nezmožnost povzdigniti se iznad vrst in nivoja učenčkov prvega normalnega razreda. Poskusi le malo potipati logaške liberalce za njih žilico, kako jim bije, če že niso morda docela v abnormalnem stanju, precej se zarijejo v blato. Na stvarne dopise ne znajo in ne morejo drugače odgovarjati, kakor s psovkami, zabavljicami in smelimi ter ob enem smešnimi trditvami, da je vse laž, kar se je pri nasprotnikih pisalo; zato naj se, ako hočejo sebi dobro, za časa zavarujejo na Studencu pri Ljubljani za svoje bolne možgane, ker so v veliki nevarnosti, da jim v najbližji bodočnosti popolnoma ne zvođené.

V 17. številu „Sloven. Naroda“ od 21. januarja t. l. se hvali logaška narodno-napredna „inteligenca“, da: „vse nesramne laži... ne zmorejo vzkratiti in oblatiti nesebičnega in v resnici za ljudsko blagostanje vnetega delovanja logaškega liberalstva.“ Krasno to delovanje liberalcev! Ljudstvo bodo spravili kmalu, če pojde tako naprej, na beraško palico. Različni nakladi, posebno v Dol. Logatcu, kjer znašajo 99%, tiščijo z elementarno silo uboge reveže, ki naj vse to plačajo, v materijelno bedo in popolno gospodarsko propast. Potem se pač lahko zidajo krasna šolska poslopja in vzdržujejo četvero-razrednice, potem se brez težav „olepšuje“ Logatec s tem, da se je postavil visok drog nad Čevicami, kamor naj v svoji bahariji potegnejo liberalci sami vsaki dan po jednega logaških somišljenikov, da jih bodo daleč na okrog ljudje, in pasažirji iz železničnih voz videli, kako da so čedni in lepi. Z ljudskim denarjem se laglje gospodari, kakor pa s svojim, in se da marsikaj „lepega“ napraviti, kaj ne, liberalna gospoda? Dajte, liberalni gospodje logaški, milijone Rothschildove magari kakemu omenjenemu „klerikalcu“ na razpolago, zagotovimo Vas, da bo tudi on tak ženi, da bo s tujim denarjem lahko zidal krasne gradove in palače in logaški kraj spremenil v prave vrtove Semiramidine! V svoji naravni priprostosti in odkriti prostodušnosti se pa najbrže ne bo hvalil kot Vi: „glejte, kaj sem vse jaz naredil“, dobro vedo, da je delal s tujim denarjem.

Ljudski denar Vam je dober le tedaj, če ga imate Vi v rokah. To pa ni v redu, da po stari navadi dobi od ljudi naš kapelan prostovoljno darovanje. Tako sodite Vi. Povejte g. Pin, ali bi Vi ne vzeli svojih prihodkov, če bi Vam jih prinesla slučajno v Logatci dobro znana Šinkovka; in Vi, gosp. Mulley, ali bi ne sprejeli svoje letne plače, če bi Vam bila morda doposlana po kaki „mojškri“; V liberalnem trobilu pa z nekako zlobnim namenom piše neki človek liberalnega neotesanega kopita „o niklju“, katerega ste nabrali Lampetova Mica in Sotlerjeva Katra“. Nam je znano in smo pooblaščen konstatovati, da kapelan niti teh dveh, ki ste sicer vseskozi pošteni osebi, niti koga drugega ni poslal nabirat prostovoljnega darovanja zanj; če so pa ljudje iz lastne inicijative in volje za ta namen zbrali kak prispevek, so s tem le pokazali, da jih goljufivi liberalizem logaški še ni preslepil in da imajo do duhovnikov še vedno več spoštovanja, kakor pa do gostov, sicer sladko, a prazno-besednih liberalcev. Ker je vrhu tega bilo letos omenjeno darovanje še boljše nego lansko leto, ko so se liberalci še z vso svojo dušo ogrevali za kapelana, mora se iz tega sklepati na alternativo, da je: ali liberalcev v Logatcu tako malo, da ne pridejo nikjer v poštev, ali pa, da so lansko leto in sploh vselej dajali kapelanu pri darovanju same laške „dutke“ in centezime, kakor „Slovenski Narod“ svetuje ljudstvu, da naj stori pri pobiranju za škofove zavode. Ljudje so pa s svojim imenovanim činom hoteli kapelanu izraziti na ta način svoje zaupanje ravno ob času, ko se lo-

tega časa dalje lahko govorimo o novolobnem zvezdoznanstvu. Vender je pa še velik razloček med zvezdoznanstvom 16., 17. in 18. stoletja, pa med onim 19. stoletja. Kakor je 19. stoletje prineslo velikanski preobrat v vseh vedah, tako je v minulemu stoletju tudi zvezdoslovje dobilo popolnoma novo lice. In samo zvezdoslovna veda 19. stoletja se sme imenovati moderno zvezdoslovje v pravem pomenu besede. 16., 17. in 18. stoletje je položilo temelj, na katerem je 19. stoletje zidalo krasno stavbo modernega zvezdoslovja; nikakor pa se ne more reči, da bi bila ta stavba že dozidana; morda je do sedaj zgrajen šele začetek.

Zlasti pet iznajdb je, ki so se rodile v 16., 17. in 18. stoletju in ki tvorijo podlago modernemu zvezdoznanstvu. Te so: 1. Nauk Kopernikov, da je solnce središče vsega sveta, ne pa naša zemlja, in da se naša zemlja z drugimi planeti vred suče okrog solnca. Ta nauk je Kopernik razvil že v 16. stoletju, toda nihče mu ni verjel, dokazati pa Kopernik tudi ni še mogel svoje trditve. 2. Druga iznajdba, ki je pripravljala pot modernim zvezdoslovni vedi, je bila iz-

najdba daljnogleda. Šele s pomočjo daljnogleda je Italijan Galilei dokazal, da je Kopernikov nauk resničen. 3. Na tretjem mestu moramo imenovati iznajdbo logaritmov, katere sta sestavila Brigg in Neper v 16. stoletju. Dolgi zvezdoslovni računi so se s pomočjo logaritmov dali izvršiti stokrat hitreje, kakor prej. 4. Naj navedemo Keplerjeve postavbe, po katerih se gibljejo planetje, in 5. Newtonov gravitacijski zakon.

Newtonov gravitacijski zakon se glasi: „Vsa telesa se med seboj privlačujejo, in sicer je mejsebojna privlačna sila obratno sorazmerna kvadratu razdalje dotičnih teles.“ To bi se reklo po domače: Vsaka zvezda vleče na se vse druge, in vse druge njo. Čim dalje sta dve zvezdi vsaki sebi, tem manj se privlačujeta. Privlačna sila se pa zmanjšuje tako le: Če bosta jutri dve zvezdi 4krat dalje vsaki sebi, kakor danes, se bosta privlačevali 16krat manj, kakor se danes; in če bosta pojutranjem ti dve zvezdi 8krat dalje vsaki sebi, kakor sta danes, se bosta pojutranjem privlačevali 64krat manj, kakor se danes.

(Dalje prihodnjič.)

gaška liberalna zmes po krivici, brez potrebe in brez vspeha zaganja proti njemu.

Čast zavednemu logaškemu prebivalstvu, sramota pa liberalstvu, ki hoče biti vedno v ospredju in imeti v rokah na škodo verskemu in narodno-gospodarskemu pokretu Logačanov! Kdo se pomilovaje ne smeje, ko bere, kako kličejo liberalni mameluki župnika Lovrencija Berganta iz groba, moža, ki je moral pri svoji največji prijenljivosti od nekaterikov v Logatcu veliko britkega pretrpeti. Naj bi šel dopisnik „Slov. Naroda“ takrat v cerkev, ko je ranjki gospod „skrajno užalosten očitno prebral, kar je pisala zlobna roka po časopisih od njega. Naj bi hodil tudi omenjeni dopisnik, ali bolje, časnikarski mazač sam v cerkev poslušat kapelana, kaj da pridiguje, potem bi, kakor mi, go tovo vedel, če ne bi spal v cerkvi, da poroča neresnico, ko se zaletava v njegove propovedi. Morda si že kedaj slišalo o farizejskem pohujšanju, ti liberalno seme? Sploh bi bilo za marsikatero liberalne gospode, posebno za nekatere gg. učitelje dobro, da zadostujejo svoji nedeljski in prazniški dolžnosti, ker otroci, katere uče, ne najdejo na njihovi verski brezbriznosti nič kaj lepega vzgleda. Ne bojte se, mladina se ne bo pohujšala nad cerkvenimi govori duhovščine, pohujšala se bo preje nad vedenjem in življenjem nekaterih onih, ki so po svojem zvanju in službi poklicani čuvati nad mladino! Čast učiteljstvu, ki vestno izvršuje svoje verske in stanovske dolžnosti! Ono zasluži splošno pohvalo in spoštovanje, ter prav gotovo tudi boljše plače za svojo trudapolno delo. Zaničevanje pa onim, ki se nečejo zavedati svoje vzvišene službe!

Še bera logaških duhovnikov skrbi naše liberalce. Na to odgovor: Kadar boste Vi, liberalni zelotje pustili svoje plače in prihodke za vedno pri davkarji ali tam, od koder jih sicer dobivate, potem smo prepričani, da bo tudi duhovščina logaška pustila svojo bera pri istem ljudstvu, katero mora za Vaš trebuh še veliko globokeje poseči v žep, ko plačuje davke, obresti ali Vam pušča v delu svojo moč, kakor pa za svojo duhovščino, ki dobi na svoj „Ausgabs Zahlungsbogen“, iz davkarijske blagajne prime roma bore malo. Mislimo pa, da bo potem „menü“: „zelje“, „fizol“, „žgance“ itd. še vedno manj preglavic delal duhovščini, kakor pa Vam in Vašim spitim želodcem.

Kaj hoče dopisnik „Slov. Naroda“ s svojo smrdokavro, nam ni umevno. Najbrže je hotel ovekovečiti sebe in svoje liberalne somišljenike s tem, nje same drastično in po zasluženju označujočim imenom. Ravno tako ne vemo, kaj želi, ko piše o „sinu Davidovemu“.

Iz Celja, 7. februarja. (Razno.) Mestne očanca celjske boli, da pri svojih slavnostih ne morejo po „nemškem“ Studentenheimu obešati frankfurtaric, ker stoji „Studentenheim“ na slovenski okoliški zemlji, kjer jim okoliška občina vsako izzivanje z železno roko brani. Zato bi radi imeli svojo valilnico v mestu. Da to dosežejo, so sklenili pogajati se s Slovenci, če jim ne bi hoteli „Studentenheim“ v mesto pomakniti. Sicer Slovencem ni mnogo za hišo samo, še manj za nje janičarske prebivalce, ali dobro bi bilo biti konservativnim in vračati zob za zob, tako da bo ostala nemška valilnica na slovenskih tleh, katere ji ne store dobro.

To bi bila seveda od Slovencev velika nehvaležnost, če bi se tako nagajalo našim očancem v očigled skrbi, katero imajo za Slovence. Iz same gole skrbi za zdravje slovenskih komptoaristov, so sklenili, g. Majdiču ne dovoliti zidati komptoarov na čisto suhem in svetlem dvorišču. In še ko se je vis. deželni odbor, znani patron naših nemškutarjev, izrekel, da nameravani komptoar Slovencev nič ne škoduje, se je v mestnem svetu oglasil „kunštni“ dr. Groga Jesenko, seveda Nemec la-qualità in rekel: „Kaj to deželni odbor razume, deželni odbor nima tu nič govoriti, mi moramo za svoje Slovence skrbeti in se bomo proti odločitvi deželnega odbora pritožili“. O kolika dobrota to za Majdičeve komptoariste, kaj še za g. Majdiča samega!

V Celji dobimo sedaj novega ravnatelja na višji gimnaziji č. g. Profta iz Ljubljane. Nemški

Izrael skače od veselja in se raduje nad tem imenovanjem. Ne tako mi. Da-si nimamo proti g. Proftu samemu ničesar, vendar se nam mož ne zdi pravi, o katerem piše „Vahtarca“, da je nemško prebivalstvo v veliko zadoščenje zvedelo o tem imenovanju. V zadoščenje? Zakaj-le? Ker je bil Peter Končnik, žalostnega spomina, morda kedaj Slovencem naklonjen? Ne, ampak ker je g. Peter pri vsej svoji „nemški Stramtheit“ razumel in včasih — o groza — celo govoril slovenski, — cesar Proft gotovo ne bo storil, ker ne zna. Ta slučaj bi priporočili slovenskim poslancem v blagohotno pretresanje!

Razven novega ravnatelja dobimo nekaj novega tudi pri mestnih dokladah. Seveda to nima z novim ravnateljem nikake zveze, ali pri veselju nad novim „ravnateljem“ ne smemo pozabiti prijetnosti vsled 6% nove doklade; — lani 34% — letos 40%! Kaj bo še le prihodnje leto, ko bo imela klavnica velikanski deficit, ker ne bo imela komu prodajati dragega ledu, ker ga nam je letos zima v izobilju dala. Ta klavnica je pravi „Schmerzenskind“ našega mesta. Prihodnje leto pa — srečni davkoplačevalci, če jih mestna hranilnica na kak čudežen način ne izreže. Mestna hranilnica jedina reši Celje 100% doklade. Potem pa še reci kedo, da mestno gospodarstvo ni uzorno!

Politiški pregled.

Poljaki v nemškem državnem zboru. Poljski poslanec Mizerski v nemškem državnem zboru je očital nemški vladi, da hoče po vsej sili raznaroditi Poljake, živeče v nemški državi, s tem, da odpravlja iz ljudskih šol poučevanje poljskega jezika ter da sili poljske otroke, da se morajo učiti jedino le nemščine. Zastopnik nemške vlade se je takim pritožbam — rogal in je brez ovinkov povedal, da nemška vlada ne bo de mirovala, dokler popolnoma ne ponemči Poljakov, živečih v nemški državi. Ta odgovor kaže, da nemška „kultura“ ne obstoji v ničem drugem, nego v stremljenju po podjarmljenju vsega, kar ni nemško. Pri takem narodu, kot so Prusi, pač ne more biti govora o blagih čutih!

Nov načrt burskih voditeljev. Brzojavke so včeraj prinesle senzačno vest, da proti portugalskemu pomorskemu mestu Laurencio Marquez resna nevarnost od strani Burov, in da so se Portugalci že obrnili do Angležev, naj jim pomagajo na suhem in na morju. Buri so torej napovedali vojsko še drugi državi. Angleži so sedaj v silni zadregi. Po pogodbi so zavezani pomagati Portugalcem, sami seboj imajo pa itak že več kot dovolj opravka. Armado potrebujejo nujno za varstvo Pretorije, Johannesburga in drugih pozicij ter železniške zveze, mornarica mora pa čuvati pristanišča Capstadt, East London, Port Elizabet in Durban, ki so vsa v veliki nevarnosti. Pogrešati torej ne morejo ničesar. Saj še niso pozabili poraza pri Modlerfonteinu, ki je veliko večji, kakor je priznal lord Kitchener. Kapitulirala je posadka 200 mož s 7 častniki in 1 topom, ki se seve sedaj nahaja v burski lasti. Oddelek, ki ji je prišel na pomoč, je moral bežati z občutnimi izgubami. Angleška mornarica v Kapstatu je glasom nekega poročila že dobila brzojavno povelje, naj odrine v Laurencio-Marquez. Ako se pa to res zgodi, potem so prišli Angleži z dežja pod kap. Napad na Laurencio-Marquez je namreč bržkone le izborna pogojena zvižaja generala Deweta, s katero hočejo odgnati angleško mornarico od Kapstadta, ki jedina more uspešno braniti mesto in njega vodovod. Kaj se potem lahko zgodi z ozirom na veliko bursko moč v kapski koloniji in pa neznatni angleški posadki v tej deželi, si Angleži sedaj niti ne domišljajo.

Nemški cesar je lord Robertsu podelil red črnega orla.

Surovost Angležev. V Južni Afriki so Angleži ustrelili Krügerjevo nečakinjo gospo Eloff, ker se je ustavljala aretovanju svojega moža.

Angleško kraljico Viktorijo so pokopali dne 4. febr. v Fragmore. Pri pokopu je zastopal avstrijskega cesarja prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand. Pri sprevedu se je pripetil jako neprijeten dogodek. Med vožnjo so se usta-

vili konji, ki so peljali rakev. Mornarji so jih morali izpreči in so sami potegnili voz do cerkvenih vrat.

Domače novice.

Slovenski državni poslanci so ostali, kakor je bilo pričakovati tudi na Dunaju razdvojeni. Bilo bi pač čudno, ko bi se poslanci krščanskega ljudstva usedli k isti mizi z dr. Tavčarjem, ki je na naše poslance in na krščanstvo nakopil nešteto množino psokv. Kranjski katoliško-narodni poslanci so z štajarskima poslancema Žičkarjem in Berksom, goriškim dr. Gregorčičem, kat. Čehoma dr. Hrubanom in Stojanom ter štirimi Poljaki in petimi Malorusi združeni v slovanskem centru, kateremu načeljuje dr. Šusteršič. Slov. liberalnih poslancev so se usmili Hrvati. Tavčar se jim bo o priliki zopet zahvalil s tem, da se bo norčeval iz hrvatskega in povzdigoval v deveto nebo dr. Franka. Tudi na katoliško-narodni program izvoljena štajarca Ploj in Robič sta pustila ogromno večino kmetskih katoliških volilcev na cedilu ter sta šla z mestnimi liberalnimi poslanci. Ta dva poslance, Hrvate in štirje liberalni Slovenci imajo sedaj hrvatsko-slovenski klub, ki šteje 16 poslancev. V slovanskem centru pa se 21 poslancev zaveda svojega programa in ga na korist svojih volilcev hoče odločno izvrševati, dočim je v hrvatsko-slovenskem klubu precej megle. Podpisali so pa ondi gospodje nek program, ki bo ostal precej mrtev in ki je od gotove strani le pesek v oči. Kaj družega je pač dejstvo, da je dr. Tavčar, ki je dr. Ferjančiča opsoval za „hinavca“, ker je bil v klubu, ki je imel tudi krščanstvo v programu, podpisal sedaj, da sploh pridele o kak klub, kot prvo točko — da „Hrvatsko-slovenski klub“ stoji na krščanski narodni podlagi. To je storil tisti Tavčar, ki je po shodih trobil, da niso možje tisti poslanci, ki na Dunaju kažejo drugo barvo, nego doma, to je storil tisti Tavčar, ki je iz programa narodne stranke vrgel krščanstvo. Šukljeju sta Tavčar in Slanc vzela mandat, ker je rekel, da je na svoja stara leta prišel do krščanskega prepričanja. Čujemo, da je celo Malovrh, ko je zvedel za Tavčarjev podpis v kavarni pri „Slonu“ zaklical: „To je škandal!“ Ne bil bi škandal, bil bi lep Tavčarjev korak, ko bi baš radi krščanstva ne razdiral Tavčar sloge na Kranjskem. Več o tem prihodnjič.

Dva kluba na Dunaju. Piše se nam poleg „Slovanskega centra“ se je torej osnoval tudi liberalni krščanski klub, tako ga je „Narod“ krstil in to po pravici, ker so se v njem združili Tavčarjevi liberalci in „krščanski popi“. Ta liberalni klub obsega Tavčarjevo gardo z dr. Plojem, Robičem in Gabrščekom in Hrvate in se imenuje „Slovensko-hrvatsko kolo“. Povemo po pravici, da nam ni všeč, da sta se osnovala dva kluba. Oba sta na krščanski podlagi. Pokaže naj se tedaj kmalu, kakšni kristijani so v „Kolu“ Perič in Biankini naj v bralni sobi zbornice pridno čitata glasilo novega pobratima Tavčarja, potem utegnejo kmalu priti skupaj tisti, ki skupaj gredo.

Gospod dvorni svetnik Fr. Suklje je šel v pokoj ter se je tudi že iz Dunaja preselil na nekdanji Rozinov grad v Kandiji pri Novem Mestu, katerega je že pred par leti kupil ter popolnoma prenoviti dal.

Strossmayer je postal član hrvatskega „Sokola“ v Zagrebu. „Narod“ pravi o tej priliki, da je ondi pač drugače kot pri nas. Prav mu odgovori „Slovenec“: „Res drugače je ondi, kot pri nas. „Sokol“ Hribar in starosta Tavčar psujeta z drugimi brati slovenski katoliški shod, v Zagrebu pa je hrvatski katoliški shod pozdravil starosta „Sokolov“ in v sokolskem domu se je v Zagrebu vršil hrvatski katoliški shod.

Iz Wörishofena. Dragi gosp. urednik! V 5. št. Vašega cenj. lista ste objavili vest, da bom ustanovil v Gorici Kneippovo kopališče itd. Da se stvar ne tolmači krivo, prosim, da izjavite, da se ne mislim stalno izseliti iz Wörishofena, ampak da bom ustanovil v Gorici zimsko kopališče (od 1. novembra do 1. aprila), kajti takega v Avstro-Agerski še ni, in je, kakor vem

iz izkustva, vrlo potrebno. Se ve da ostanem tudi v bodoče urednik nemških „Kneipp-Blätter“ in francoske „Revue Kneipp“. Z odličnim spoštovanjem F. Okič.

Frančišek Lunder, c. kr. davčni pristav v Metliki je res lep uradnik. Dne 3. januarja je imel ta gospod v občini Suhor ljudsko štetje. Ob osmi uri bi bil moral on že biti na kraju štetja, a prišel je še-le po deseti uri. Ljudstvo ga je pričakovalo že ob osmih polnoštevilo. Mi vprašamo gosp. Lundera prav resno, ali mar menite, da je ljudstvo tu radi vas ali ste vi radi ljudstva? Prosimo odgovora gosp. Lunder!

Vabilo k družbi sv. Mohorja. Zopet se približuje čas, ko se treba vpisati v družbo sv. Mohorja. Vabimo torej svoje rojake, drage Slovence in Slovenke, širom naše domovine, a tudi vse one naše brate, ki so morali zapustiti rodno svojo zemljo in sedaj živé na tujem, da se zberó vsi pod zastavo Mohorjeve družbe, da pristopijo in tako poskrbé za nje nadaljni procvit. Vsak Slovenec, vsaka Slovenka štej si v sveto versko in narodno dolžnost, da je ud te naše družbe! Pristopajte ji sedaj zopet v prav obilnem številu, da bodo v jeseni naše družbene knjige zopet romale v kar največji množini po vsem Slovenskem, da je ne bo hiše in rodbine slovenske, kjer bi se ne prebirale Mohorjeve knjige, ki podajajo toliko primerne berila, koristnega pouka in kratkočasnega razvedrila. Zato bodi naše geslo: družba sv. Mohorja ne sme nazadovati, marveč mora povsod napredovati, kjer je le mogoče. Mnogo je še krajev, kjer bi se moglo število naših udov Mohorjanov še znatno povišati. Zato ostanejo naj družbi zvesti vsi njeni sedanji udi, a pristopi naj tudi čim več novih! Književni dar, ki se udom pripravlja in deloma v družbeni tiskarni že pridno tiska, je za letos tale: 1.) „Zgodbe sv. pisma“, VIII. snopič. Nadaljuje to delo na isti način profesor bogoslovja v Ljubljani, preč. g. dr. Jan. Ev. Krek. Delo se ne bo pretrgalo. „Zgodbe“ bi pač ne smele manjkati v nobeni slovenski družini! 2.) „Pamet in vera. Slovenskemu narodu v potrditev svete vere.“ Tega našim časom jako potrebnega dela, katero piše gosp. župnik J. M. Seigerschmied, izide letos I. zvezek. 3.) „Umni kletar.“ Spisal ga je g. učitelj A. Kosi. Opisuje jako dobro in temeljito umno kletarstvo. Na 8 polah dodanih je mnogo lepih podob, ki vsebino dobro pojasnujejo. 4.) „Za srečo!“ V tej obširni povesti, ki obsega 12 pol v obliki „Večernic“, nam slika marljivi naš pripovedovalec gosp. Er. Malograjski življenje in trpljenje slovenskih izseljencev. Povest bo zanimala vse bralce. 5.) „Slovenskih večernic“ 53. zvezek obsega štiri lepe povesti, kratkočasno igro „Ne vdajmo se!“, temeljit pouk o novem dohodninskem davku, več pesmij itd. 6.) „Koledar za l. 1902.“ bo izšel v dosedanji že priljubljeni obliki s kolikor mogoče raznovrstno, poučno in kratkočasno vsebino — Nabiralne pole z denarjem naj se odboru določijo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnostij in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dopolnijo ob pravem času udnine! Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati. Mili Bog naj blagoslovi naše delo, in geslo za Mohorjevo družbi bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“ — V Celovcu, dne 30. prosinca 1901. — Odbor.

O umoru pri Kranju se nam piše: Malo vredni potepin Janez Konec je 4. februarja pri hujanskem mostu vsrce zabodel Jožefa Škofiča, kamnoseškega pomočnika, ki je precej izdihnil dušo. Nastal je pretep med fanti zavoljo „likofa“ pri neki ženitnini. Fantje so dobili od ženina lepo število kron odkupnine, a jih niso mogli v miru zapiti. Ali ne obstoja neka deželna postava, ki prepoveduje zahtevanje odkupnine od ženina? Sodišče naj bi strogo na to pazilo, ker je ravno ta „likof“ največkrat vzrok pretepev in pobojev.

Loški župan g. notar Lenček se je županstvu odpovedal.

Iz Radeč pri Zidanem mostu. Radeško gasilno društvo priredilo je dne 3. februarja veselico ter v ta namen razposlalo vabila, da se veselica vrši v gostilni gospe Ane Gmeinerjeve. Tudi nekaterikom naše stranke so se vabila vročila, razvidili pa smo takoj, da dotične gostilne v Radečah ni. Pač pa imamo pri nas „A. Gmeiners Gasthof“. Da bi si pa strogo „narodno napredno gasilno društvo Radeško iskalo zavetišča v nemških prostorih, smo dvomili tembolj, ker je vender v Radečah dosti slovenskih gostiln s primernimi prostori na razpolago. A vender se je to le zgodilo! Zgodil se je pa pri tem še drugi „špas“. Neki hudomušneš, pravijo, da je bil baje narodno napredni gostilničar J. S., je brzojavil v Celje neki gospodičini: „Onkel gestorben, komme gleich — Agnes! Menda je narodnih plesalk primanjkovalo kali? Gospodičina je odgovorila: „Komme Morgen“. Za namen bilo je seveda prepozno. Dasi je bil brzojav oddan ob 2. uri popoldan v Celju, došel je vender še dosti hitro t. j. drugi dan ob pol 9. uri dopoldne, ko je bila dotična gospodičina že v Radečah, ki je zahtevala za to hudomušno šalo 20 kron odškodnine, ali pa sodno ovadbo! — O ti presnete pustne šale!

Poverjeništvu družbe sv. Mohorja za stolno župnijo je prevzel g. vikar Janez Kalan. Stari in novi udje se vabijo, da čim preje vplačajo letnino, ker je že skrajni čas.

Drobne novice. „Edinost“ v Trstu je v petek teden praznovala svojo 25letnico. — Pri občinskih volitvah za občino Tolsti vrh na Koroškem je sijajno zmagala slovenska stranka. — Umrl je v Ljubljani mizarški mojster g. Jak. Petrin, star 69 let. — V Mariboru zgrade novo učiteljsko. — Celovec dobi novo pokopališče. — Potres so imeli 4. t. m. po nekaterih krajih na Dolenjskem. — Ljubljana ima po naj-novejšem ljudskem štetju skupno z vojaštvom 36.000 prebivalcev. — V Gradcu se je ustrelil učitelj Rupert Trummer. — Spomenik postavijo v Gradcu Viljemu vojvodu Württemberskemu. junaku pri Magenti in Oeverssee.

Podružnica Slomškove zveze v Idriji šteje že 17 pravih in 13 podpornih članov.

Za „inteligenco“. Tisti „inteligenci“, ki se zanima za večerjo pri Tavčarju, „Narod“ lahko pove, da sta bila mej tistimi meščani, ki so Tavčarju na čast priredili večerjo tudi znani Erbežnik in Galin. Na vsak način je treba da se tako odlična meščanska družba Tavčarjeva javno pribije. — Ker je Hribar svojemu hlapcu preskrbel mesto na II. mestni deški ljudski šoli, se po Ljubljani splošno govori, da utegne priti njegova kuharica za suplentko na višjo dekliško šolo v Ljubljani.

Nesreča. Minolo sredo je ponesrečil 14letni Fric Kovač iz Novega Mesta. V družbi s hlapcem je peljal s parom konj neko gospo iz Novega Mesta do Rateža. Domov grede ni hotel jeden konj vleči, zbog česar sta ga fant in hlapec spregla. Hlapec se je potem odpeljal z jednim konjem, drugega (spreženega) pa je vodil Kovač sam domov. Ker fanta je ni bilo od nikoder, šla ga je iskat mati s svojo hčerko, kljub temu, da je silno snežilo. Na mitnici v Cikavi pa je izvedela, da je sin že pred precej časa odšel proti domu. Vrnili sta se torej in nazaj grede sta kmalu začuli konja sopsti kraj ceste. Približavši sta ugledali grozen prizor. Sin je ležal pod konjem in mu je bilo videti le nogi. Na pomoč prišli ljudje izvlekli so siromaka mrtvega iz pod konja. Imel je ranjeno glavo in udrt prsi. Bržkone se je nesreča zgodila tako, da se je konj, ker je oslabil, nena doma zgrudil nanj in ga pokopal. Konj je poginil še istega dne.

Obesiti se je hotela na svojega godu dan (na svečnico) Marija Janežič, žena znanega Česnikovega Korlana iz Domžal. Lastna hči jo je dobila, ko se je ravno obesila. Ni se upala jo sama odrezati in je tekla po prijateljico Katarino Juvan, ki jo je odrezala. Za plačilo jo je Janežič še krepko ozmerjala.

Kako je učiteljsko izobraževališča v Celovcu. Čudni dogodki so se godili v Eggerjevem učiteljskem semenišču. Znano je, da v tem zavodu žive gojenci od tujih dobrot. Vsled ume-

šavanja žene ravnatelja učiteljskega, gospe Knappitscheve, hoteli so dobiti gojenci dovoljenje za ples, ki jim je bilo pa odbito. Gospa Knappitscheva prišla je nato osebno v zavod, in res so gojenci popustili učne ure ter šli plesat v hišo, v kateri stanuje ravnatelj Knappitsch. In to se je ponavljalo, v šoli pa so gojenci zamujali šolske ure. Knappitsch je še ravnatelj celovškega učiteljskega izobraževališča! Gojenci, ki se niso pokorili sklepu učiteljske zbornice so mu priredili — podoknico.

Na beljaškem kolodvoru je prišel 49letni tesar Kr. Moric pod stroj, ki ga je vlekel kakih sto korakov daleč. Nesrečni mož je hudo poškodovan in so mu na mestu morali odrezati nogo. Težko poškodovanega so prenesli v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl. Zapustil je vdovo z 8 otroci.

Nova slovenska knjiga je ravnokar izšla v založbi podjetnega knjigotržca L. Schwentnerja v Ljubljani Mladinska knjižnica 2. zvezek, ki prinaša zanimivo izvirno Troštovo povest. Cena 80 v, po pošti 90 v.

Požar v Novem Mestu dne 21. m. m. je napravil škode vsega skupaj 30.958 K; zavarovalnina pa znaša 13.020 K.

V Ameriko pobegnil je iz Ljubljane znani falirani pek Miklavac.

Porotne obravnave v Ljubljani se prično 4. marca.

Novi Franc Jožefov most v Ljubljani se bode otvoril 18. avg. t. l. V 14. dneh se bode pričelo z železno konstrukcijo.

Maskarada pevskega društva „Slavec“, se vrši letos pod naslovom „Pustni korzo“ jutri dne 10. februarja t. l. (na malo pustno nedeljo) v „Sokolovi“ dvorani „Narodnega Doma“ s sodelovanjem meščanske godbe. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Kakor vse predpriprave kažejo, utegne ta maskarada nadkriljevati vse dose-danje od tega društva prirejene in ima namen, obiskovalcem predočiti nekdanji pustni korzo, ki je bil v Ljubljani v navadi. Dvorana bode spremenjena v Marijin trg s postranskimi ulicami, kjer se vrši maskarada. Da bode ista jako živahna in zanimiva, se razvidi iz tega, da se je odboru že veliko skupin oglasilo, med njimi „brna“ z velikim spremstvom, številna „škotska skupina“, katera bode izvajala svoj narodni ples, nadalje „muzikalični gigerli“ ter mnogo posameznih jako originalnih mask. Ta dan bode torej pravi pustni korzo v „Narodnem Domu“. — Vstopnina za društvene člane 1 K, za ne-člane 2 K, tri osebe jedne obitelji 5 K, za maske 1 K. — Maske dobivajo vstopnice le proti izkazu vabila na dotično ime. — Vstopnice se dobivajo v nedeljo dopoldne in popoldne v društvenih prostorih ter zvečer pri blagajni.

„Slovensko čebelarstvo“ za Kranjsko, Štajarsko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani, nepričakovano dobro napreduje, vsaj ima že prav blizo 700 udov. Za našo čebelorejo, ki je zelo važen del kmetijstva, in ki je bila nekdanje zelo razširjena, pa je v zadnjem polstoletju močno propala, je to društvo največjega pomena, zlasti, ker izdaja vsak mesec strokoven list „Čebelarja“, ki daje potrebne nasvete o naprednem čebelarstvu. Letna udnina (s „Čebelarjem“ vred 2 kroni) naj se pošilja blagajniku gosp. Avg. Puciharju, faktorju Blasnikove tiskarne v Ljubljani. — Občni zbor čebelarkega društva bo 18. t. m. ob polu 10. uri v „Mestnem Domu“ v Ljubljani.

Razne stvari.

Nov način zidanja šolskih poslopij. Na predek šolstva v zadnjih tridesetih letih se tudi na zunaj kaže v prostornih, svetlih in higijenično vrejenih novih šolskih poslopijih, ki so včasih videti kakor palače. Vender utegne dose-danje zidavo šol, čeprav velja za moderno in dokaj stane, izpodriniti nov paviljonski sistem, kateri so vpeljali v Ludwigshafenu ob Renu. — Znano je, da so pričeli novejši čas pri zidanju bolnic ali špitalov mesto enega velikega poslopja, v katerem so bile nameščene dvorane za bolnike, za služabništvo, za kuhinjo in perilo, sploh za vse stroke, ki so potrebne pri postrežbi

bolnikov, staviti posamezne paviljone, v katerih so bolniki ločeni po kakovosti bolezni, pa tudi razne stroke hišne uprave posebej nameščene. — Bolnico sezidano po takem sistemu imamo v Ljubljani. Zanimivo je, da so isti način začeli uporabljati tudi pri zidanju šolskih poslopij. Vsa naprava, v kateri bodo nameščene šole, obstoji iz petnajst enonadstropnih in treh dvonadstropnih poslopij, ki so vsa obdana z hišnimi vrtovi in imajo poleg tega osem igrišč in prostor za telovadbo. V vsakem paviljonu je prostora za dva razreda, eno učiteljsko stanovanje in stranišče. Poslopja so obdana od lepih vrtov in obraščena z zelenim bršljanom. Luči in zraka ne primanjkuje. Za prezračevanje je dobro preskrbljeno. Nastavljene peči vodijo zunanji zveži zrak, ko se je ogrel, v šolske prostore, več odvodnih cevi pa posrka izrabljeni zrak v sobi in ga izpelje na prosto. Sploh se je pazilo pri notranji opravi na higijenične predpise. Kako se bode novi sistem praktično obnesel, se še ne more reči. Stroški za take šolske naselbine so seveda veliko večji, kakor za sedanja poslopja.

V Zagrebu zgradi državna uprava veliko zalogo soli.

Življenje v Ameriki in v Indiji. V Indiji vlada taka lakota, da ljudje od glada padajo in umirajo na cesti, v Ameriki pa ima ljudstvo vsega v izobilnosti tako, da dostikrat ostaja riž na polju nepočet, da zgine. Seveda v Ameriki vlada razum in človekoljubje, v Indiji pa angleška brezsrčnost in pa strah pred ustajo indijskega prebivalstva, ako bi se istemu dalo toliko jesti, da bi moglo puško držati.

Dvoboj je na Angleškem odpravljen. Kdor se hoče dvobojevati, ga naprej pogledajo, če je pri zdravi pameti. Prav bi bilo, ko bi tudi pri nas v Avstriji kultura, o kateri se mnogo govori toliko naprej prišla, da bi dvobojevalce vse zasmehovalo kot norce.

Židje na Ruskem. Na ruskem Poljskem imajo židje svojo obljubljeno deželo. Mej ubogimi Poljaki se jim dobro godi, zato se pa tudi vedno množe. V začetku minolega stoletja je bilo ondi židov 8 odstotkov in sedaj jih je že 18 odstotkov.

Koliko se lahko v 50. letih skadi. Ako posameznik skadi na dan le dve smodki, ki tehtati 15 gramov, skadi jih v 50. letih 275 kg. Kaka bi bila pač smodka 275 kg?

Državni zbor.

Dunaj, dne 4. februarja 1901.

Danes je poklical cesar državne poslance v svojo palačo, da otvori zasedanje s prestolnim govorom. Zbralo se je v carski dvorani vse, kar v Avstriji kaj velja in cvet odličnih gospa, med katerimi smo zapazili tudi gospo dr. Šusteršičevo, je povzdignil slikovito podobo.

Cesar je ogovoril s krepkim, zvonkim glasom poslance. Vsak navzočih je čutil resnost trenutka in resni so bili tudi obrazi nagovorjenih poslancev. Opazilo se je pa, da so izostali socijalni demokratje in da je izostal tudi nemški radikalec Jurij Schönerer s svojimi pristaši!

Prestolni govor, ki je najdaljši, kar jih je še bilo, je slikal natančno razmere in brezupni položaj, ki je nastal po obstrukciji. Povdarja se pa v njem, koliko blagodejstva je prinesla ustava celi avstrijski državi in prav tako tudi posamnikom. Iz govora se sliši tudi, da je krona pripravljena vse pozabiti, kar se je do zdaj ne priličnega zgodilo, in pa tudi omejiti svoje pravice, ki izvirajo iz § 14. temeljnega zakona. Nadalje navaja ogovor, kar je državni zbor do zdaj zamudil in našteva dolgo vrsto zadev, ki jih je rešiti. — Moja želja je, govori cesar doslovno, da se državni zbor zopet posveti delu, kar je dolžnost vseh poslancev; to je timbolj potrebno, ker bi sicer nastale obžalovanja vredne razmere!

O jezikovnem vprašanji, ki danes najbolj zanima avstrijske narode so pa sledile besede: Moja vlada smatra v vsestransko zadovoljivo rešitev jezikovnega vprašanja dejstvo pravičnosti in državne razumnosti in se bo trudila, da napravi v tem oziru red. Ravno tako pa je

vlada zavezana zagotoviti jezikovno jednost v gotovih okrožjih uprave in ohraniti staro uredbo, ki se je do zdaj obnesla.

Stolni ogovor konča z vsklikom, da naj se poslanci obrnejo z ljubeznijo do domovine in do miru na delo in naj vstrajajo, saj je to njih sveta dolžnost.

Skrajne stranke so si pač želele druge vsebine, recimo: nemški radikali so mislili, da jim prinese prestolni govor zagotovilo za nemški državni jezik, in Mladočehi, da se jim obljubi zahtevano državno pravo.

V mirnejših krogih državnih poslancev je pa zapustil ogovor trezno premišljevanje in resno razmotrivanje položaja, ki je v ogovoru tako jasno naslikan. Veliko je že zamujenega a prepzno še ni; — na delo torej za državo in za narode! — Tako opominja in svetuje cesar!

Dunaj, dne 5. februarja 1901.

Danes se je vršila druga seja. Zbornica je vzela pričetna dela v roke. Volili so se oddelki, ki bodo preiskovali volitve. One volitve, proti katerim ni pritožbe se bodo sprejele brez vsakega razgovora. Druge volitve pa, koje niso volilci brez ugovora sprejeli, bodo pa prišle v legitimacijski odsek, da jih preiskuje in konečno svojo sodbo izreče, jeli je dotično volitev razveljaviti ali ne. Iz Kranjskega so se pritožili edino le volilci notarja Plantana. Njegova volitev se bode torej preiskavala. Po volitvah so se brale pravne obrambe, ki izražajo pod kakimi uveti da stopijo dotičniki v državni zbor. Uložili so obrambe Čehi, češki fevdalci, Hrvatje, Rusini, češki socijalisti in češki agrarci.

Posebej sta pa vložila v češkem jeziku spisan izjavi Rataj in Klofač, kar je dalo znamenemu Wolfu povod, da je pričel razgrajati in zahtevati, da se sme v zbornici edino le nemško govoriti, ne pa tudi češki.

Poslanec Kaiser protestira da se prebirajo obrambe sploh v zbornici, ker se vzame s tem pravni temelj in predlaga da bodi prihodna seja že v petek in ne šele v soboto. Večina pritrdi temu predlogu in tako bode prihodnja seja že v petek dne 8. februarja.

Danes je pa zborovala tudi gosposka zbornica in je na predlog uxoritega gosp. kardinala Missia sklenila, da se izvoli komisija 21 članov, ki bode priredila načrt odgovora prestolnemu ogovoru.

Dunaj, dne 8. februarja 1901.

Pred sejo je bilo v zbornici silno živahno. Poslanci so prišli polnoštevilno, da si volijo zborniškega predsednika. Posledica raznih spletk je ta, da je dozdajni predsednik dr. pl. Fuchs odločno odklonil kandidaturo za predsednika, in na površje je stopil grof Vetter von der Lilie, ki je moravski veleposestnik.

Začasni predsednik dr. Weigl je otvoril proti dvanajsti uri sejo, prebralo se je poročilo o sprejetih volitvah, in potem je naznanil predsednik, da se seja preloži na tretjo uro popoldne, da se voli zbornično predsedstvo.

Ob tretji uri so se zbrali poslanci in so volili za predsednika zbornici grofa Vetter von der Lilie s 344 glasovi, — za prvega podpredsednika Prade s 236 glasovi in za drugega podpredsednika dr. Začek s 209 glasovi.

Tekom današnje seje so vložili naši poslanci naslednje nujnostne predloge in sicer: Dr. Šusteršič, Vencajz, Pogachnik in drugovi, da se odpiše brezobrestno potresno posojilo in preloži vplačilo 3% obrestnega posojila na 30 let pričenši leta 1906 to pa glede Ljubljane in dežele.

Dr. Šusteršič, dr. Hruban in drugovi, da predloži vlada zakon, po kojem se uredi kartelno postopanje, ki tako silno škoduje kmetu in obrtniku; in dr. Šusteršič in drugovi, da se varujejo pri nagodbi z Ogersko osobito pri sestavi avtonomnega carinskega tarifa in pri pogajanjih o trgovinskih pogodbah kmetijske koristi.

Prihodnjo sejo je določil predsednik na dan 12. februarja t. l.

Najnovejše vesti.

Slovanski centum se imenuje klub, kojega tvorijo naši poslanci v državnem zboru. Klub šteje danes 21 članov in sicer je 9 Slovencev, 5 Rusinov, 5 članov poljske krščanske ljudske stranke in 2 moravska Čeha. S tem pa število ni še zaključeno. Bile so nekake težkoče pri sestavi kluba, ker so se pojavile spletke zdaj še neznanih intrigantov. Klub je pravo zbirališče avstrijskih Slovanov, ki opominja na slovansko solidarnost, in kaže povsem demokratiški značaj s krščansko socijalistično podlago. Klub se je pravilno ustanovil in si volil za sestavo kluba prezasluznega dr. Šusteršič-a, za predsednika. Ker pričakujemo še popolnitev kluba, si pridržimo sodbo in obsodbo za prihodnjič. Prišla bo in to, ne da bi gledali na levo ali na desno — vse po zaslugi.

Hrenovski nadučitelj Fr. Zaman je stal pretečeni teden pred kazenskim sodiščem v Senožečah, ker je žalil in silovito napadel človeka, kateri ne pripada njegovi politični stranki. To je bila posledica volitev. Žolč nadučiteljev se je po kazenski obsodbi pomiril.

GLASNIK.

Javno predavanje. Javno predavanje g. dr. Mat. Prelesnika o slovenskem preporodu je bilo preteklo sredo prav dobro obiskano. — Prihodnjo sredo ob pol 8. uri zvečer bo posebno zanimivo predavanje. Predaval bo g. dr. Jan. Ev. Krek o zanimivostih iz preroka Daniela.

Vabilo k zabavnemu večeru, katerega priredi katoliško društvo za mladeniče v Ljubljani v nedeljo, dne 10. februarja ob 6. uri zvečer v rokodelskem domu, Komenskega ulice št. 10. Vspored: Petje, Oproščeni jetnik. Šalovica v enem dejanju. Govor. „Kmet Herod“, ali „Gorje mu, ki pride dijakom v pest“. Burka v dveh dejanjih. Prosta zabava. Vstopnina: Sedeži I. do V. vrste 60 v., sedeži VI. do X. vrste 40 v., stojišča 20 v. Preplačila v društvene namene se hvaležno sprejemajo. Somišljeniki, po hitite jutri v mnogobrojnem številu na to zanimivo zabavo!

Občni zbor „Slov. kat. del. društva“ v Ljubljani se vrši jutri v nedeljo ob polu 10. uri v „Kat. Domu“. K mnogobrojni vdeležbi vabi odbor.

„Socijalizem“. „Slovenska krščansko-socialna zveza“ izda te dni oklic za naročbo knjige, katero namerava izdati pod naslovom „Socijalizem“. Knjiga bode izhajala v zvezkih po dve poli. Posamezen zvezek bode veljal 15 kr. Pisatelj „Socijalizma“ je najodličnejši slovenski sociolog dr. Jan. Ev. Krek, kar zadošča, da bode zanimanje za to, Slovincem že davno potrebno delo postalo tudi splošno. Noben zaveden Slovenec bi pač ne smel biti brez te knjige.

Socijalna politika in Židje. Pod tem naslovom je prinesel „Jüdisches Volksblatt“ v 5. številu članek, ki je vsled svoje odkritosti vsega uvaževanja vreden. Ta list piše: Avstrija je lahko hvaležna Židom za mnogo socijalne reforme, toda le v tem smislu, da so jim bili Židje povod in cilj. Niso jih poklicali v življenje judje, ampak to so storili drugi zavoljo nas. Od l. 1970. se peča avstrijsko zakonodajavstvo skoro samo s takimi pridobitnimi strokami, ki zadevajo večinoma Žide; tako n. pr. zakon o skopuštvi, trgovini na obroke in s srečkami, o nedeljskem počitku, dalje novela k obrtnemu zakonu, določbe glede krčem, žganjarij itd. Že te drobtinice bodejo neznansko v oči kljukonosce, in vsled tega pisec trdi, da bi vsako predrugačenje sedanjih razmer bilo zelo kvarno za gospodarski položaj Židov. Kakor je namreč socijalna reforma skoro edino polje, na katerem je mogoče vresničiti antisemitsko naziranje, takovodi tudi socijalna politika že po naravnem razvoju k praktičnemu antisemitizmu. Materijalni obstoj Židov je v njihovem sedanjem položaju odvisen popolnoma od gospodarstva liberalizma — tako trdi popolnoma prav židovski

list. Židovski duh — pravi dalje — je globok, toda zelo spremenljiv; njihov značaj je mil, ali nesamostojen in preveč mehek; dar podjetnosti in vstrajnosti je sicer velik, toda omejen po lastni ali po rodbinski sebičnosti; njihov individualizem ne pozna nobenih mej; njihova ljubezen do prostosti je toliko, da se ne razlikuje mnogo od anarhije; — z eno besedo, Židje imajo lastnosti, ki imajo na gospodarskem polju samo pod vladno liberalizma uspevati in se ugodno razvijati. Temu razvoju pa se upira novejša socialna politika, ker upeljuje tudi v tem oziru red in stalnost, katerih pa liberalizem noče pripoznati. Ravno zato je judom koristen. — Tako govori odkrito Žid, in pripoznati moramo, da govori resnico. — Naši liberalci navadno niso tako odkriti, tosrčni in jasni. Vsled te nejasnosti se včasih tudi Lenarčičev čevljar in Tavčarjev kveder malo pobrcata glede gospodarskih načel, toda po navadi zmaga kveder, in nato zagotavlja ves slovenski liberalni tabor, da je svobodna konkurenca ali popolna prostost tudi na gospodarskem polju podlaga narodni sreči. Mi pa, katerih do sedaj še ni obsijalo za Žide tako blagodejno solnce liberalne misli, seveda dvomimo o tem in želimo le, da bi ta dvom se zanesel tudi med delavski, obrtni in kmečki stan, da se ne bo dal več slepiti od oderuških Židov in njihovih pomagačev — liberalcev.

VIII. mejnarodni kongres zoper alkoholizem na Dunaji, (o veliki noči 1901) V seji pripravljalnega odbora za kongres, dne 18. decembra l. l. poročalo se je o pripravah, katere upravičujejo najboljša upanja, da se bode kongres popolnoma obnesel. Ministrstvo za notranje zadeve pospešilo je prav posebno namen kongresa s tem, da je na prošnjo odbora razposlalo uprshalno polo gledé uporabe alkohola na vse uradne zdravnike. Tudi trgovinsko, finančno in justično ministrstvo, sodevali so prav hvalevredno pri nabiranju podatkov o uporabi alkoholičnih pijač v Avstriji in njih nasledkih. Prav važne podatke bodejo pač tudi podali posamezni deželni komiteji, kateri so se po trudu deželnih zdravstvenih referentov skoraj v vseh kronovinah — razun na Nižje-Avstrijskem — sestavili. Odlični učenjaki in prvoboriteli v boju zoper alkoholizem napovedali so že veliko število predavanj in je tako osigurano temeljito obdelavanje vseh teoretičnih in praktičnih strani vprašanja o alkoholu. Če je tudi vladna podpora in sodelovanje inozemstva prav spodbudno, storiti je vendar še najvažnejše delo; zbuditi udeležbo avstrijskega občinstva. Posrečiti se mora zbuditi boj zoper alkoholizem v Avstriji sicer je kongres zgrešil svoj glavni cilj. Da se vzbudi zanimanje najširjih krogov, razposlal bode v kratkem pripravljalni odbor brošurico, katera naj pouči o namenih kongresa.

Pozor! Prošnje za domovinsko pravico so postale nekaterim znanim ljubljanskim pisarjem vir velikih, ne posebno poštenih dohodkov. Gode se slučaj, da se delavcem ne spiše prošnja pod 2 gld. Opozarjamo občinstvo, naj se ne da slepariti brezvestnim pisarjem. Članom kršč. soc. organizacije dela dotične vloge delavsko tajništvo brezplačno.

Statistika Židov. Dandanes ljudje kaj radi tarnajo, da je čimdalje huje na svetu, ker draginja vedno bolj narašča. To ni čudno; kajti vsaka država ima lepo število osrečevalcev, ki pomagajo olajševati težko breme denarja. Takih samaritanov židov je povsod več kot preveč. Najbolj je z njimi oblagodarjena Rusija, v kateri ni nič manj kakor 2.050.000 židov; za njo pride takoj Avstro-Ogerska, katera šteje 1.969.000 Abrahamovičev za svojo skrbno mater; Nemčija jih ima 597.000, Turčija 350.000, Rumunija 300.000, Francija 170.000, Anglija 150.000, Belgija in Nizozemska 100.000, Italija 40.000, Bulgarija 25.000, Srbija 15.000. Druge evropske države jih imajo manj kakor 10.000. V celi Evropi jih prebiva 6.400.000, v Aziji 800.000 in toliko tudi v Ameriki, v Afriki 660.000, v Avstraliji pa 19.000, tako da je vseh židov na svetu 8.679.000. Največjo občino imajo v Novem Jorku, kjer jih prebiva 350.000 in pa v Varšavi z 231.700 židi.

Pozor!

Od ponedeljka, 4. svečana t. l. nadalje nahaja se moja

zaloga klobukov

tik moje glavne prodajalne nasproti trgovine usnja J. Seuniga.

Spoštovanjem

J. S. BENEDIKT, trgovec v Ljubljani.

Svoji k svojim!

„Slovensko vinogradniško društvo na Glincah“

priporoča svoje bogato izvrstno urejeno zalogo zanesljivo pristnih **dolenjskih, štajarskih, isterskih, vipavskih in goriških** vin, kakor tudi **fino vino v steklenicah**.

Mašno vino si je društvo samo prešalo.

Naroča se pod naslovom:

„Slovensko vinogradniško društvo“ v Ljubljani.

Svoji k svojim!

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvornih zavitkih).